

3.4.2002

2057/4/01

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Pekka Päivänsalo

PASSIHAKEMUKSEN KÄSITTELEMINE

1

KANTELU

A arvostelee 20.8.2001 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa Tampereen kihlakunnan poliisilaitoksen lupayksikön toimistonjohtajan B:n menettelyä passihakemuksen käsittelemisessä.

A:n mielestä B on aiheettomasti viivytellyt hänen Tampereen poliisilaitokselle 28.6.2001 jättämänsä passihakemuksen käsittelemisessä. A katsoo myös, että B on menetellyt virheellisesti siirtäessään 16.7.2001 hakemuksen X:n kihlakunnan poliisilaitoksen käsiteltäväksi sillä perusteella, että A:n kotikunta oli 1.7.2001 alkaen ollut Y. A:n mukaan B oli jo hakemusta jätettäessä saanut tietää, ettei A:lla ole enää 31.6.2001 jälkeen asuntoa Tampereella. A:n mukaan B oli myös ennen hakemuksen siirtämistä eli 13.7.2001 ilmoittanut hänen asianajajalleen myöntävänsä anotun passin.

2

SELVITYS

B toimitti tänne kantelun johdosta selvityksen. Se on kantelupäätöksen liitteenä.

Tampereen kihlakunnan poliisipäällikkö ei käyttänyt hänelle varattua tilaisuutta lausua kantelun ja B:n antaman selvityksen johdosta.

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

Henkilö, jonka kanssa A:lla on yhteisessä huollossa oleva lapsi, peruutti 25.5.2001 suostumuksensa siihen, että lapsi on merkittynä A:n passiin.

B lähetti 28.5.2001 A:lle kutsun saapua Tampereen poliisilaitokselle 6.6.2001 kuultavaksi passin peruutusharkintaa varten. A:n pyynnöstä kuuleminen siirrettiin pidettäväksi 8.6.2001.

B pyysi 8.6.2001 Tampereen kaupungin sosiaali- ja terveystoimelta passilain 5 §:n 5 momentissa tarkoitetun lausunnon. Tampereen sosiaali- ja terveystoimi ilmoitti 19.6.2001, ettei se voi antaa pyydettyä lausuntoa.

B sopi 21.6.2001 A:n asianajajan kanssa, että passin peruutuskäsittely pidetään 28.6.2001. B

peruutti 28.6.2001 A:n 10 vuoden passin. A haki samana päivänä itselleen vuoden passia.

B pyysi 2.7.2001 A:n lapsen toiselta huoltajalta suostumusta passihakemukseen tai selvitystä 12.7.2001 mennessä.

B ilmoitti 13.7.2001 A:n asianajajalle, että päätös A:n asiassa on valmisteltavana ja että hän myöntää anotun passin.

B tarkasti 16.7.2001 väestötietojärjestelmästä A:n ja tämän lapsen osoitetiedot, jolloin selvisi, että heidän kotikuntansa oli 1.7.2001 alkaen ollut Y. Ilmoitus asiasta oli kirjattu väestörekisteriin 6.7.2001. B siirsi hakemuksen samana päivänä X:n kihlakunnan poliisilaitoksen käsiteltäväksi.

3.2

Oikeudellinen arviointi

3.2.1

Oikeusohjeet

Suomen perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Passilain 13 §:n mukaan passin antaa kirjallisen hakemuksen perusteella hakijan kotikunnan kihlakunnan poliisilaitos. (1 momentti) Asetuksella säädetään, milloin henkilökohtaisen passin voi antaa muukin poliisiyksikkö kuin hakijan kotikunnan kihlakunnan poliisilaitos. (2 momentti)

Passiasetuksen 5 §:n mukaan kiireellisessä tapauksessa muukin kuin hakijan kotikunnan kihlakunnan poliisilaitos antaa passiin, jos aiottu matka muuten peruuntuisi tai lykkäntyisi ja tämä olisi hakijalle kohtuutonta.

3.2.2

Kannanotto

A:n ja B:n kertomukset siitä, mitä heidän välillään oli keskusteltu A:n asumisjärjestelyistä 28.6.2001 pidetyssä passin peruuttamistilaisuudessa, ovat jossain määrin ristiriitaiset. Molemmat osapuolet ovat sinänsä kertoneet, että A oli tuolloin ilmoittanut, ettei hänellä ole enää heinäkuun alusta 2001 alkaen asuntoa Tampereella. A:n mukaan hän oli lisäksi kertonut aikovansa "siirtää paperinsa" Y:n kuntaan äitinsä luo ja että B oli tämän kuultuaan vastannut, että koska "*asiaa on Tampereella tutkittu, passi Tampereella myönnettäisiin*". B on kiistänyt, että A olisi tuolloin kertonut muuttavansa kotikuntaansa tai että hän olisi ilmoittanut Tampereen poliisilaitoksen tutkivan joka tapauksessa hakemuksen. B on kertonut, että hänen käsitellessään "*A:n asiaa tulivat esiin hänen siteensä kotikuntaan Tampereeseen*" ja että "*A oli kertonut, että hänellä ei heinäkuusta alkaen ole asuntoa Tampereella. Tämän ei kuitenkaan välttämättä olisi tarvinnut merkitä kotikunnan vaihtumista*". Saadun selvityksen perusteella osapuolille näyttää muodostuneen osittain erilainen käsitys siitä, mitä 28.6.2001 käydyissä keskusteluissa on puhuttu A:n asumisjärjestelyistä heinäkuun alun 2001 jälkeen. Se, mitä osapuolet tarkkaan ottaen ovat sanoneet jää näin ollen epäselväksi. Onkin mah-

dollista, että asiassa on tapahtunut jonkinlainen väärinymmärrys. Lisäselvitystä asiasta ei käsitykseni mukaan kuitenkaan ole saatavissa. Asiassa saadun selvityksen perusteella B:n ei ole osoitettu antaneen A:lle väärää tietoa kotipaikan vaikutuksesta asian käsittelyyn.

B:n ei mielestäni ole myöskään osoitettu aiheettomasti viivytelleen passihakemuksen käsittelemisessä tai menetellen lainvastaisesti siirtäessään hakemuksen 16.7.2001 toiseen poliisipiiriin. Passiasetuksen 5 §:n säännös passin antamisesta kiireellisessä tapauksessa jättää sen soveltajalle jossain määrin harkintavaltaa. Saadun selvityksen perusteella kysymys ei tässä tapauksessa ole ollut sellaisesta säännöksessä tarkoitettusta tilanteesta, jossa "aiottu matka muuten peruuntuisi tai lykkääntyisi ja tämä olisi hakijalle kohtuutonta".

B:n menettely on sen sijaan altis kritiikille siltä osin, kun hän oli asian käsittelyn ollessa vielä kesken ilmoittanut A:n asiamiehelle myöntävänsä anotun passin. B ei mielestäni ole menetellyt hyvään hallintoon osana kuuluvan huolellisuusvaatimuksen mukaisesti ilmoittaessaan ratkaisusta ennen kuin hän oli tarkistanut A:n kotikuntatiedot väestötietojärjestelmästä. Tietojen tarkastamisen merkitystä asiassa on ollut omiaan korostamaan se, että A oli riidattomasti ilmoittanut B:lle luopuvansa Tampereella olevasta asunnostaan heinäkuun alussa 2001.

En kuitenkaan pidä B:n menettelyä tältä osin kokonaisuutena arvostellen niin vakavana, että kantele antaisi minulle aiheita muihin toimenpiteisiin kuin että kiinnitän B:n huomiota huolellisuuteen passiasioissa annettavien ratkaisujen ilmoittamisessa.

3.3

Toimenpiteet

Kiinnitän Tampereen kihlakunnan poliisilaitoksen toimistonjohtajan B:n huomiota huolellisuuteen viranomaisessa valmisteilla olevan päätöksen sisältöä koskevien tietojen antamisessa. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni B:lle.

Jäljennös tästä päätöksestä lähetetään tiedoksi myös Tampereen kihlakunnan poliisipäällikölle.

Kantelukirjoituksenne liitteet palautetaan oheisena.